

Numărul 4. Oradea-mare 27 febr. (9 ian.) 1902. Anul XXXVIII

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe 1/2, de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei.

LECUIT.

Comedie într'un act.

(Urmare.)

Iuliana (intră.) Conturb?

Ștefan (a parte.) O damă. Fără damă n'are succes nici o treabă, nici un joc. (Tare.) De fel nu... la doctor o vizită totdeauna e bineplăcută... Me rog (arată pe canapea) cuprindeți loc. (A parte.) Plăcută a-parință.

Iuliana (a parte.) Elegant om. (Tare.) Am onoare cu dl dr. Vicol?

Ștefan (a parte.) Are voce dulce. (Tare.) Adecă Vicol sânt și e, iar doctor pentru inimă de femeie încă am fost — dar numele meu e: Ștefan Vicol maior în pensiune — unchiul doctorului care locu-ese aici și pe care de sigur îl căutați?

Iuliana (a parte.) Om cu duh. (Tare.) Da cu el aș dori să vorbesc. — Eu sânt văduvă de asesor din Cluș: Iuliana Porumb.

Ștefan. Sânt fericit de cunoștință! Cu nepotul meu veți putea vorbi (se uită la orologiul) peste o oră. Sânteti pacienta lui...? O să-i spun.

Iuliana (a parte.) Ce charmant. (Tare.) O me rog — sânteti prea bun — (voește să se scoale.) Eu nu-î sânt pacientă — de și sufer, sufer greu și el...

Ștefan. Așă dar o mușteră nouă. (Aparte.) Să o opresc (tare.) Dacă ve convine, bucuros ve fac societate... de și la distragerea pacienților nu am praxă. (A parte.) Rar mi-a plăcut așă de iute o femeie!

Iuliana (aparte.) Se vede om bun — și drept, să caut să-l câștig pentru planul meu — (tare.) Dle maior! Pacientă — suferindă — foarte suferindă sânt — dar iartă că ți-o spun franc — cauza este nepotul dtale.

Ștefan (mirat.) Nepotul meu (a parte) văduvă — ștrengarul — asta-i ce mi-a ascuns! (Tare.) Imposibil!

Iuliana. Dle maior! Purtarea, cuvintele dtale deschise mi-au inspirat încrederea! Iată — nepotul dtale poate lecuî durerea mea de tot și se lecușce și pe sine de tot și încă pe...

Ștefan (a parte.) Mare doctor, multe poate nepotul meu la femeie — și de 'nsurat -- tot zice că nu se poate. Eu sânt unchiul lui, am jertfit mult pentru el — dar (tare) silă nu-i pot face... nu

Iuliana. Dle maior! Nu! Silă nu! Doamne fereșce! Dle maior! Mi-ai făcut impresia unui cavalier perfect. — Te întreb, dle maior, trebuie un bărbat să-și țină cuvântul de onoare?

Ștefan (tresărind.) Cum nu! Cum nu!

Iuliana. Și față de o femeie?

Ștefan (seulându-se.) Cum nu, și chiar cu atât mai mult!

Iuliana. Așă vorbeșce un adevărat caracter! Dle maior, ascultă și ajută! Nepotul dtale a declarat amor sororii mele, Lucreția!

Ștefan. Sororii dtale... Așă! Lucreția o chiamă! (Se așează pe canapea lângă Iuliana ușorat.) (A parte.) Asta schimbă tot. Ah! (Tare.) Ascult, te rog, vorbeșce!

Iuliana. Și i-a promis cu jurământ că o va lua de soție —

Ștefan. Bravo! Bravo nepoate! Doamnă, asta-mi pare bine, tare bine. Așă dară tot se 'nsoară hoțomanul. — Doamnă dragă (îi ia mâna.) îmi pare bine c'o să ne încuserim.

Iuliana. Lucreția a ținut și ține — cum țin fetele la pupul primului amor — (îi dă mâna.) Cu plăcere ve daū mâna.

Ștefan (îi strînge mâna și i-o ține mai departe.) Și nepotul meu de sigur tot așă, căci vedeți doamnă dragă (caută epistola) de și nu mi-a spus nici odată că Lucreția se chiamă aleasa inimii sale, și că Lucreția are o soră atât de distinsă și (se confundă, apoi scoate epistola și continuă drăgostos) de și cu câteva zile mai nainte mi-a scris că e hotărît în curând să se 'n-

soare și în procsima epistolă o să-mi scrie numele miresei — —

Iuliana (tresărind se ridică.) Atunci nu-î bine — am grăbit cu bucuria! Atunci ne 'nșală — atunci își calcă jurământul!

Ștefan. Ce zici — — Nu! Nu las! Un Vicol!

Iuliana. Ba da! Surorii mele Lucreția de doi ani nu i-a scris... nici o literă. Dacă se 'nsoară 'n curând și Lucreția nu știe nimic de asta, atunci e curat că el ia pe alta. — — Dacă încă nu-î știe numele, e alta, nu e Lucreția, alta! Ah! Tradător!

Ștefan. Nu va fi nici când! Un Vicol trădător! Nu, nici când! Cuvântul dat! Onoarea mai pre sus de toate. Unde nu-î onoare — nu-î amor!

Iuliana. Doamne Dzeule! Inimă ne-ai dat — să iubim ne-ai învățat. Ce am păcătuit? Eu veduvă! Lucreția părăsită. (Se proptește de canapea.) Ce soarte! (Cade pe canapea.) Dle maior! (Pune mâna la cap) nu me lăasă. (Ametește.)

Ștefan. Cum Doamne — să ve las — curaj — doamnă, doamnă — cuseră!

Iuliana (meret.) Mulțămită. — Ah! (Leșină.)

Ștefan. Lasă! Trezește-te! — (Cu pathos.) Nu-mai când vei fi mulțămită deplin cu mine — cu toate — atunci primesc mulțămită. Onoarea trebuie să 'nvingă... Moare... Ce să fac?

Scena V.

Ștefan, Iuliana, Ilie.

Ilie (intră plecat.) Iacă țigări! Iacă vin! Iacă cognac! (Le trece în odaia din stânga, revine, vede pe Iuliana.) Ce-i? — moare fără doctor! Ai rănit-o la inimă! Ce e? Ce s'a întâmplat?

Ștefan. Apă rece, fute Ilie!

Ilie (punând sticla după o masă și o dă lui Ștefan.) Ce e? — a frunte frecată — la mâni — trebuie să mearse pe mine! oțet —

Ștefan. Adă cognac — Ilie că doară o să-și vină în fire (stă cu sticla de apă în mână.) Cognac, desfă sticla (se aude clopoțelul.)

Ilie. Iacă — cognac! las pe mine! (S'aude clopoțelul.)

Ștefan. Nu deschide ușa la nimeni — stai la ușă — (pune sticla cu apă Iulianei la nas.) Leșinată și pace. Nu se mișcă. Ce să fac? (Dă sticla cu apă lui Ilie, o freacă pe frunte, pe mâni.) Ce piele, catifea și par' că palidă e și mai grațioasă. (Freacă de nou.) Nu se mișcă! (El bea din cognac) câteva înghițituri nu-mi vor strică (s'aude bătând în fereastră.) Vai de mine. Ilie! Ilie! Nu-î iertat să me afle nimeni cu doamna în această stare! Nu-s nici doctor — nici frate, — Ilie și cuserimea iar nu stă bine! (Îi dă sticla cu cognac, Ilie stropește pe Iuliana, care de loc se mișcă.) Așa, grijește ca să re'nvie (îi dă sticla cu cognac, Ilie bea și el) și apoi du-o prin grădină până vine doctorul... Iar despre mine să nu spui nimenui că-s în această odae. Ai înțeles! că o să reușim — o să l' insurăm (intră în odaia din stânga, care e cu ochetii în ușă) (s'aude de nou bătând în fereastră.) D'aici aud și ved toate. (Se retrage în odae.)

Scena VI.

Ilie, Iuliana (afară la fereastra din dreapta) *Fema.*

Ilie (pune sticla cu cognac la Iuliana la nas. Iuliana dă semne ușoare de viață.) Ei așa-î că prinde, se trezește. (O freacă pe frunte cu câțiva stropi din sticla de cognac.)

Iuliana (lasă capul pe spate. pune mâna pe inimă, fantasiază.) Ce bărbat! Ce caracter de sărutst! Ah!

Ilie. Nu m'o vedut de când mi-s pe lume și m'ar sărută... Mi-s cu lipici... și pace!

Iuliana (ca mai sus.) Ce-mi ceri — tot — tot — iubire — tot.

Ilie. N'am cerut nimic. — Aiurează. (O apucă de amândouă brațele și o smucește bine. Iuliana se 'ndreaptă și deschide meretă ochii.) Cu o ametiță fi aspru că își vine în ori. — Iacat-o trezită, limpede! (S'aude bătând în fereastră.)

Iuliana. Ce bine-mi face. Ah! unde sunt (până se freacă la ochi.) Ce bărbat galant, plăcut. Vino!

Ilie. Azi e zi cu noroc — toate se leagă de mine...

Iuliana (se șterge cu ambele mâni pe frunte, se ridică, se uită impregiur.) Unde sunt? Unde e... dl...

Ilie. Dl maior! (A parte) Aha, pe el îl caută, asta-î boala... (tare) o să o lecuim! Poftim. Eșim în grădină la aer.

Iuliana (pune mâna pe umărul lui Ilie.) În grădină... e acolo dl maior! Ah! ce om, ce bărbat, ce caracter!...

Ilie (a parte.) Eu ori unchiul, — mie să-mi sune! Toate mie, mai șeii (tare) haidem doamnă acolo în grădină la aer — să ve reculegeți poftim... (iese și se aude bătând tare în fereastră care se deschide.)

Scena VII.

Fema (afară) *Ștefan* (în ușa odăii.)

Fema (din afară.) Măi bălaure — surdule, surdule. — Mă! N'o venit doctorul Vicol? Mă!

Ștefan (prin fereastra ușei se uită după Iuliana.) S'a dus! (cătră Fema.) Nu — dar veți să... spargi fereastra și vino peste un ceas doue.

Fema. Bine! Apoi (trătește pe fereastră mai multe pachete) Iacă astea ce am cumpărat le las la voi mă! și me mai duc că multe-s de cumpărat... pentru o nuntă... mă...

Ștefan (a parte.) Tare e ca și acasă... cine-o mai fi și asta? (Vine pe scenă tot lângă ușă.)

Fema. Și să-î spuî că a fost șumărița bogată din Glimboca și cu fata...

Ștefan. Dar ce-î cu fata? Ce-î lipsește?

Fema. Să se mărite-î lipsește — și lui doctoru doamnă-î lipsește. — Am adus-o să-o vadă, îi sub poartă, — o să-î capeți stăpână mă! De i-o fi urșita i-o fi. Me duc să mai târguî de nuntă (se retrage.)

Ștefan (iese din odae.) Așa-î treaba. Fata șumarului bogat din Glimboca... Asta-î aleasa... asta mî-a ascuns... asta-î schimbarea... (vede fotografia din album.) „Te iubesc vecinic Lucreția! Și eu Petru 1897“. Asta-î Lucreția! seamănă pe soru-sa — (din album cade o hârtie, Ștefan o ridică.) O poezie la portretul ei... o fi jurământul. (Cetește.)

Ah ce bine-mi pare
Să fiu om cu stare,
Bogat, bogătoî,
S-am galbenî un troc,
Talerî d'ăi cu toartă
Cum fetele poartă,
Șfantiçi o grămadă,
Și bancnote 'n ladă,

(Înterupe cetirea.) Frumoasă baladă! (continuă)

Atunci să-mi veniți!
Voi flămânda! Sleții.
Să ve gămbolati
Și să ve mirați!
Ce haine, ce splendori!
Ce guleri, manșeturi,
Gilindru și frac'
Ce stifleți de lac,

Entreupe cotid.) Să te ia un drac! (continuă)

Iar când ies din casă,
Trântit în caleasă,
Cu-o havan'-alea-ă
Privesc nici că-mi pasă,
Cine se înhoală
De vre să me soarbă,
Fiind că-l val ș-amar
Gol la buzunar

vebnel și tu un măgar. ...

Me 'nsor 1901. Asta-i vorbă de doctor, om
cult! Trist! Acum seiu tot... (Cu degetul la frunte)
Magaroiu cu școli! Viole sermane! Pentru cine ai
cheltuit mințile Petre! Petre! Știința, gradația,
caracterul, simțirea... le dai toate pentru bani... Pe-
tre și pelea — (I-o ducl la tîrg... (Hotărit.) Nu las.
Înapoi nepoate... (sună clopoțelul) sau viscolul furiei
mele te curează (trănește pe pământ albumul și peștia, —
se aud pași) sau sau — me 'nsor eu... Cu călănia, cu
slujba — nici nu m'am gândit până acum — și tot
ce am, averea mea toată am vrut să fie a lui, la el,
m'am gândit, la blaga ăsta de nepot, la micul Vi-
col — se aud pași) El e — el — așteaptă că-ți dai
că blagă. (Intră în odă.)

Scena VIII

Dr. Vicol.

Vicol (întră grăbit.) Ilie! Ilie! Când nu-s acasă...
— pune nici el nu-l... sede, cască gura pe mai seiu
unde, și pe la cine... (dă cu ochii de epistole.) Aha! de
trei zile s'adunat — lan să ved... Făget (o pune
pe sacu jos) Bujur (jos) Glimboca... Glimboca...
Nu știi ce aduce ceasul destace jacheta.) M'am mai
mucădit, de când primul această scrisoare (se uită la
cartea) care de trei zile așteaptă după mine...
Adresa românească... E de sigur de la șumarul cel
bogat... Doamne! Doamne! cum me furnică prin
toate oasele, sângele par' că-mi curge mai cald...
când me gândesc — că o să fiu om bogat — om
de stare, om făcut — să nu-mi pase de nimeni.
(scare cuvertă.) El va fi de ajuns! Am fantasiat,
realizat, filosofat și fomat destul — (se oprește, ve-
porțelul Lucreției jos — îl rădică.) Lucreția! primul
meu amor rămâne jurat — călcat (se șterge pe frunte.)
Dar Crăclun Sporia șumarul din Glimboca e cel mai
bogat om din aretul acela — și poate da uneia sale
câte galbeni cu măsura, așă mi-a trimis vorbă pe o
cartușă d'a mea, mărțată 'n Merul — și că, o să
te ferice și blagă de cel ce va ajunge ginere (scote
scote din cuvertă.) Sărăcie am mâncat destulă. Adio
amice, și cu tine adio Lucrețio! Să me ved scăpat
de cambil și cu portmoneul mare — gros, plin, um-
plut și pentru tertarea jurământului, de 7 ori 7 lum-
ni de ceară albă în 7 sîrbători mari voi da în tot
ceal — se șterge pe frunte (desface epistola.) Dar dacă
nu refuzat?... (Ceteșce.) De la mine scrietor Crăclun
Sporia pădurar la comunitatea de avere, că am pri-

mit scrisoarea și lară ve scriu napoi, că ve multa
mesc cu bucurie și fata vre și de va fi de la Dzeu
și lară scriu la dl doctor, că muerea mea Fema vine
vineri la oraș să ve vorbiți și să ve spună toate
bune și lară ve trimit sănătate în Glimboca. Stră-
mulă, scoate batista.)

Stefan (aparte.) De cap!

Vicol. Multam! Noroc... par că ați zis... să
dee Dzeu!... Întăiu pas a reusit. Inainte! Dar cum
nalba de m'a scris cu potcoave (clătină din cap.) O
să me trezesc cu mireasă potcovită. Fie! tot un
drac! Sărăcie și frumșete am vedut destulă. — A-
mar și cuptor rece 'n casă nu-mi trebuie! Băiu!
Băiu! Altă lume, altă viață, fără grijă — se aude a-
fară strigăte.) Au! Au! Aleargă cătră ușă. Ce-l? Ce-l?
Stefan (din ușa odăii.) Și de la parinți se cere să
dele creșcere, cultură fetelor. Ce a învătă în școli?
Înalță-te! Nu te trage la moșcie! Asta-i cultura.
Își face cruce, dispare

(Va urma)

Coriolan Bredicean.

Celei mai iubite...

*Spune-mi câte stele are
Ceru 'n splendidu-l vestmēt?
Câte valuri mor pe mare,
Câte flori rid pe pământ?*

*Și nisipul, câte fire
Presără prin vâl și munti
Câte raze de tubire
Tese dorurilor punți?...*

*Cât triluri, câte șoapte
Paserea suspină 'n crâng, —
Și, în fie-care noapte,
Câte glasuri rid și plâng?*

*O! de ve! putea a-mi spune
Și de stele și de nori,
Și de razele nebune
Care vin și rid pe flori:*

*Și de-a' valurilor șoapte,
De nisip, cântări, amor,
Și de visele ce 'n noapte
Icl învie, colo mor, —*

*Ve! citi în ochi mal bine,
Inima-mi ce mult te vrea.
Câte vise pentru tine
Tese ast tubirea mea!*

Ludovic Dauș.

Viespele.*

(Din datele și credințele Românilor despre insecte).

Românii din Bucovina cunosc mai multe specii de insecte sub numirea de Viespe sau Gespe, Zespe și Zespe pl. Viespl. Gespl, Gespel și Zespel.

Unul dintre acești Viespi sunt mai mari, iar alții mai mici. Cel mai mare se numește în genere Viespl, iar cel mai mic Viespișori, Viespușori, Gespișori, Zespișori și Zespișori sing. Viespișor, Viespușor, Gespișor, Zespișor și Zespișor.

Noi, în șirele următoare, vom vorbi numai despre cel ce se ține de familia Viespelui comun.

Iar Viespii, cunoscuți Românilor după nume, cari se țin de această familie, sînt:

Viespolul¹ fem. Viespoalcă² sau Gărgăunul, lat. Vespa Crabro. L.

Viespele fem. Viespea pl. artl. Viespii fem. Viespile, numit în Bucovina încă și Viespă, Gespă,³ Viespe de casă, Viespe de câmp și Viespe de pămînt;⁴ în Bănat: Viespe, Vespă⁵ și Băzonit;⁶ iar în Ungaria: Furisor;⁷ lat. Vespa vulgaris L.

Viespele de pădure⁸ lat. Vespa silvestris Scop. sau Vespa holsatica F.

De oare ce inse despre Viespolul sau Gărgăun am vorbit deja într'un alt articol, de aceea îl vom trece aici cu vederea și vom vorbi numai despre celelalte două specii amintite în șirele de mai sus.

Viespele sau Viespea, care e ceva mai lușăreț și mai supțire decât o albină, își face cuibul său, numit pretutindene, în toate țările locuite de Români, și Viespariul sau Gespariul,⁹ Viespăriță sau Ghespăriță¹⁰, dintr'o materie supțire și uscăcioasă asemenea hârtiei pe sub streșinele și prin podurile caselor, din care cauză se numește el apoi și Viespe de casă, precum și prin grădini și câmpii și anume în aceste din urmă în pămînt, din care cauză se numește el apoi și Viespe de câmp sau Viespe de pămînt.¹¹

* Cu acest studiu distinsul nostru academician din Bucovina reîntră în rândul colaboratorilor noștri. Red.

¹ Dat. Rom. din Tereblecea, com. de Paul Scripcaru-stud. gimn. — I. Slavici: „Bălat sărac“, poveste publ. în „Convorbiri literare“ an. XV. Iași 1882. p. 465: „Când eră să iasă din codru de al șasele, trecînd pe lângă un păruț cu apă limpede, el vădu un Viespol bătîndu-se în valurile apei și i se făcu milă de biata gîngănie. El luă dar o creangă uscată și o tînu cu un capăt în dreptul Viespolului, ca să se pună pe ea și să se rădice pe aripă. Viespolul așa eră chiar matca Viespilor din codrul acela“.

² Gr. G. Tocilescu: „Materialul folkloristic. București. 1900. p. 191.“

³ Dat. Rom. din Liteni, distr. Suceviu. — Cuv. Viespe de gen. fem. se întrebuintează mai cu samă la țară, iar la munte se întrebuintează mai mult numai cel de gen. masc.

⁴ Dat. Rom. din Frătăuțu-vechiu, dict. de George Onciul. — a celor din Opișeni, dict. de Iacob Popovici, și a celor din Putna, dict. de Ioan Pustrea.

⁵ Com. de dl. Ios. Olariu.

⁶ Dict. de dl. Vasile Lotchiță, stud. teol.

⁷ Com. de dl. Elia Pop, învătător în Someșu-mare.

⁸ Dict. de I. Pustrea și Iac. Popovici.

⁹ Dat. Rom. din Bucovina și a celor din Moldova, com. Pașcani, dict. de Iordachi Bran; — a celor din Banat, com. Jebel, comitat. Timiș, dict. de dl. Vas. Lotchiță; — vezi și Dr. N. Leon: „Zoologia medicală a țărănului român“ Iași 1897 p. 14; — Laurian și Maxim: Dict. t. II. p. 1677; — D. Ananescu: Zoologie. București. 1874. p. 2. 5.

¹⁰ Radulescu-Codin: „O seamă de cuvinte din Muscel“. Câmpulung. 1901. p. 33.

¹¹ Dict. de George Onciul.

Viespele de pădure, care e ceva mai negricioasă decât cel de casă, își face cuibul său în forma unui ou de găină așa a unui măr printre crengile arborilor și-a tufarilor săi și numai de-asupra pămîntului întărit de vre-un obiect oarecare.

Toți Viespoii aceștia sînt foarte rei și mai cu seamă când sînt zidăriți. De aceea cel ce voește ca să nu fie mușcat, trebuie să se ferească de densii.

E adevărat că mușcătura lor nu produce o umflătură așa de mare ca cea de albină, ei numai un fel de pată ca un ban de mare și roșietică. Dar pentru aceea, fiind foarte veninoasă, nu numai că ustură grozav de tare, ci e în același timp și foarte periculoasă.

Drept aceea cel ce a fost mușcat de vre un Viespe, voind a se vindeca, trebuie numai decât, mijlocit după ce a fost mușcat, să stăpănească în palmă și să se frece cu stutid de acesta pe locul mușcat, sau să pue pe densul o bucăciă de fier, și atunci usturimea îndată încetează, umflătura se desumflă și mușcătura se vindecă.¹²

Ce se atinge de viespariul, apoi acesta servește Românilor parte ca leac spre vindecarea mai multor boale, precum a durerii de urechi, a orbălului, a buboalei oarbe, a boalei celei rele (epilepsia), și parte spre facerea cățelanilor¹³ ca să fie rei, precum și spre cunoașterea ternii viitoare.

Așa cel ce are durere de urechi, caută un viespariul de aceștia și apîndîndu-l se afumă cu densul la urechi.¹⁴

Pentru orbăli se ia un cuib de viespe, se amestecă cu hoștine de faguri de albină, se fierb bine la un loc, și-apoi, scurgîndu-se, se spală cu apa ce a ramas pe locul orbălii.¹⁵

Pentru „buboale oarbe“ se ia frunzișoare de viespariul, se moale în apă caldută și apoi se pun pe buboae. Făcîndu-se aceeași, bubolul în scurt timp se sparge, se scurge și se vindecă.¹⁶

Pentru „boala cea rea“ se ia un viespariul, se fierbe, și apa în care s'a fiert, se dă celui bolnav de bîut.

Cel mai bine e inse când cel ce află vre un viespariul, îl risipește și nimicește, căci atunci se risipește și toate reuțățile dimpreună cu densul.¹⁷

Cel ce voește ca să sibă căni rei pe lângă casa sa, caută un viespariul, îl dumieacă măruntel, și-apoi, punîndu-l în mîncare, îl dă dimpreună cu aceasta cățelilor sau cățelanilor de mîncat zicînd:

— Cum e Zespea de lute și de nesuferită, așa să fi și tu de lute și de nesuferit. Și, afară de mine și de cei de casă, pre altul nimene să nu-l suferi!

Cățelul, ce-a mîncat o astfel de mîncare, se zice că se face rei ca un Viespe.¹⁸

¹ Dat. Rom. din Opișeni, dict. de Iac. Popovici.

² Dat. Rom. din Tereblecea, com. de Paul Scripcaru-stud. gimn.

³ Cățelan = cătel de vro câteva luni.

⁴ Dat. Rom. din Putna, dict. de I. Pustrea; — a celor din Moldova, com. Pașcani, dict. de Iord. Bran.

⁵ Dat. Rom. din Ieșeni, com. de dl. Dariu Cosuluc, stud. jur.

⁶ Dat. Rom. din Vicovul-de-sus, dict. de Toader Ionesi.

⁷ Dr. N. Leon, op. cit. p. 14.

⁸ Dat. și Cred. Rom. din Vicovul-de-sus, com. de Ioan Nistor, cant. bis. — a celor Igesci, dict. de Ioan Danulescu. „Dacă se va lua un cuib de Zespe pl. Zespei și se va da unui cățelan (cățel) de mîncat, se zice că cățelul acela va fi reu ca un Zespe“.

Pădurea Iarna.

Dacă află cineva vre un viespăru în sterină¹ scârâ și vocea să știe cum va fi iarna viitoare, atunci măsură înălțimea lui de la pământ, și dacă acesta e până la genunchi de sus sau și mai sus, atunci se crede și se zice că atâtă de sus adică de gros sau de înalt va fi și omătul în iarna viitoare.

Tot așa fac o seamă de Români și atunci, când găsește vre un culb de zespă asupra toamnei în pământ; scobese în lăuntru și caută cât de adânc e făcut culbul în pământ. Și dacă e tare adâncit în pământ, atunci se crede și se zice nu numai că va fi mult omăt, ci totodată că și iarna va fi friguroasă. Iară dacă nu-l tare adânc făcut culbul, atunci se crede și se zice că iarna nu va fi friguroasă, ci mai mult moloșag decât ger.²

Mai departe se zice că dacă Viespile își fac culburile lor adânc în pământ, atunci nu numai că va veni iarna de grabă și va dura lung timp, ci va fi totodată și mare ger. Iară dacă își fac culburile pe de-asupra pământului, atunci se crede contrarul.³

În fine se mai zice încă că, când vara sunt viespi multe, iarna va fi mare.⁴

Despre Viespi și cu deosebire despre Viespele de casă există și unele proverbe.

Îată vr'o câteva și dintre acestea:

Viespea încă ar pofți
Cât de multă miere,
Iar numai albina
O adună 'n coșniță.
Viespea miere după ce nu face
Sare și te 'mpunge cu ace.⁵

Viespea după ce miere nu face, apoi și împunge.

Toate proverbele acestea se zic despre acei oameni, cari nu numai că nu aduc nici un folos, dar te și vatămă.

A fi ca o viespe.

adică :-reutăcios.

A înțești ca o viespe.

A întepă cu vorba, a fi reu de gură.

În fine merită a fi amintit și aceea că o mulțime mare de viespi se exprimă prin cuv. viespărie.

S. FI. Marian

¹ Sub cuv. sterină înțeleg o samă de Români din Bucovina, precum bună sără cel din Vicovul-de-sus. paele de se-cară său și de grâu, cari rămân în pământ după ce s'a secerat deja se-cară său grâu.

² Dat. și Cred. Rom. din Vicovul-de-sus, com. de dl I. Nistor.

³ Dat. și Cred. Rom. din Gura-Sadovei, com. de Leon Latiș, stud. gimn.

⁴ M. Lupescu: „Superstiții”, publ. în „Gazeta sâteanului” an. XV. R. Sărat. 1898. p. 58.

⁵ „Șeșetărea”. an. III. Budapesta 1877. p. 41.

⁶ Anton. Paun: Prov. II. p. 112.

V i a ț a.

Intenționăm-mi bato la frământ
Prin negre aripe de rând...
De moarte game termois din cobă
În leaman de pe fco arfând...

Viața, vești. cum vermole-și doplânge!
Atins de fco ungiător,
De câte-ori nu es mai stinge jalnie
Și sufletul zdrobit de dor!...

De câte-ori a' noastre doruri oompe
De stăncă 'n lumie se lovește!...
Nădejdea totuș ce 'ntrapează 'n glandă:
...Aș vrea, aș vrea să mai trăiesc!...

Și te petreci gândul pân' la groupă
Prin al vieții val turbat,
De-a stingerii idee 'ntridătoare
Fugind ca groază n'ocetă!

Când te ajunge-a morții neputință
Silit odată să te stingi,
De al trăit ca vermole în lume:
Atunci. — atunci al drept să plânși!

De n'al lăsat vieții tale urmă,
Al amintirii sfânt eudant,
De n'al avut în inimă iubire:
Pământ al fost, — reț și pământ!...

Și cu viața te cea trăgănată
Peri-va amintirea tu!...
Cel ce-a luptat cu dor și cu iubire:
Ca și Hristos din morți va renviu!...

Când va suni un glas de dus din lume,
Al cârel farmec la-a 'nșeles,
El va pleoi cu drag, cu împăcare
La al odihnei loo ales!

Și din mormânt, a sile sapte, lupte,
Curaj, indemn vor da la vil,
Vor poezii cu drag de talna ritești!...
Trăi-va 'n suflete la mil!...

Și un blăstem porni-va din morminte
La cel ce 'nșuflețire n'au,
Nemernic laș, ce n'au nici neam, nici țară,
Ca verm, gemând de moarte, stău!...

Liniste e 'n odae... Ventul doarme...
Sa stins viața vermelui...
Momi a fost să peară! Nu remase,
Decd — cenușă 'n urma lui!...

Alexandru Asiu.

De ce nu știe bunica să scrie.

Poveste după Baumbach.

Domniá o tăcere adâncă peste munți și peste văi, — erá sf. duminecă. — Colíbele imprășciate pe coasta povérnită a pădurei erau ca părăsite. Ici și colea se vedea câte un căne întins pe prispa casei, care și el ți s'ar fi părut mort, dacă câte o muscă îndrăsneață nu i-ar fi întrerupt siesta din când în când. Răbdá el cât răbdá, dar când pișcăturile deveniați prea supărătoare, se repeđia asupra ei și dintr'o căscătură o inhătă. — În momentul următor recădea iarăș totul în liniștea de mai înainte; musca supărătoare dispăruse, iar turburatul își continua somnul întrerupt.

Din satul din vale se auđia cântecul lăutarilor și scârțitul cobzarului, printre care se distingea sgomotul innăbușit al popicelor, strigătele băiatului popicar, câte odată chiotele flăcăilor cu chef ori țipetele fetelor rușinoase.

Erá pe la ameză și arșița soarelui dogoriá puternic. — Înaintea ultimei căsuțe, cari erau ca perdue pe marginea pădurei, ședea pe o laviță de peatră, un băiat. — Avea pe genunchiú o tábliță, pe care se căsnia din răsputeri să reproducă niște litere. — Din când în când își scutura capul de-i săltau cărlionții, ce-i acoperiaú fruntea, în sus, și privia plin de dor spre sat. — Acolo vedea el pe conșcolarii lui, ca niște mici puncte colorate, — trântindu-se și jucându-se. — Atunci oftá din adâncul inimei, sta un timp oareș-care în nelucrare, cu condeii în mână — până ce simțul datoriei îi amintia că munca nesuferită nu erá gata.

Acum ese o femeu bérână din casă. Erá bunica copilului. — Se aplecá peste umérul lui, și dete o privire lungă și compătimitoare sgáriiturilor, obținute cu atâta trudă de bietul băetaș.

„Sărăcuțul, zise densa mângâind pe nepoțel cu mâna-i osoasă. — „Nici azi, măcar în ziua Domnului, nu-i daú pace“.

Desmierdatul își ridicá capul, aruncá o căutătură tânguitoare bunică-și și ochii i se umplură de lacrămi.

„Doamne, câte se mai cer azi de la bietii copilași“, reluá iarăș bérâna, aședându-se lângă băiat pe lavița de peatră. — Eú nu știú nici să scriú, nici să citească, și tot mi-am petrecut viața în cinste asemenea și copiii mei, și copiii copiilor mei. — La ce ne foloseșce noue, mojișilor, cartea?“

Cuvintele acestea resunară la urechea băiatului ca un cântec cerese. — „Dta nu știi să scrii, bunico?“ întrebá el.

„Nu, respunse baba cu demnitate, îndreptându-se pe cât anii și nevoile, prin care trecuse îi mai permiteau. — După aceea urmă o tăcere adâncă.

„Atunci, când erai dta mică, nu erau învățatori?“ întrebá după o clipă curiosul nepot.

„Ba da“, ripostá bunica, erá și pe vremea aceea un domn învățator, și încă ce cărturar! Cele zece porunci și alte celea, ce-ți mai trebuie, le băgá în cap copiilor de-ți erá mai mare dragu să-i ascuți; — și când veniaú zilele mari, de se spovediaú și cuminecaú mititeii, părintele Elisei, Dumnezeú să-l odihnească, nu mai tăcea, lăudând pe școlarii cari știuseră toate rugăciunile pe de rost. — O da, domnul profesor erá un om cum nu se mai găseșce în

ziua de azi! — Dacă eú nu am învățat să scriú, nu e vina lui, alta a fost cauza, și e o întâmplare foarte minunată.“

Copilul căscá gura și ochii cât putú căutând spre bunica cu curiositate. — Baba, după ce se aședá iarăș pe laviță, și-ș neteđi ștergarul de pe cap, începú a istorisi următoarele, după ce-ș mai făcú și trei cruci.

„Mamei mele, Dumnezeú să o ierte, am să mulțumesc că nu știú să scriú; nici ea nu a știut și aceasta a scăpat-o odată dintr'o mare primejdie.

„Când s'a măritat mama, îi mergea ei cât și bărbatului ei, foarte, foarte reú. — Trebuiaú să muncească din zi până în noapte și abia, abia își agonisiaú pânea de toate zilele. — Odată s'a dus maica mea în pădure ca să adune ceva găteje și muguri pentru capre. — Și acolo a cuprins-o deodată o așá de mare amărăciune, încât s'a aședat pe o peatră și a început să plângă și să se tânguiască, încât durerea ei ar fi mișcat și stâncile, necum pe oameni.

Deodată vede înaintea ei un domn mareș; el erá în haine de vânător și pe pălărie avea doue pene de cocoș, infiște în cordea. El a întrebat pe maica mea de ce se vaítă cu atâta foc, și după ce i-a povestit nevoile ei, el a început să ridá și să-i spue: „Am să te ajut; am să te fac bogată, încât să ai de ajuns cât vei trăi“. — După aceea scoase din fundul buzunarului o cărticică mică roșie și o presintă maichii, ba i-a mai dat și un condeiu și i-a zis: „Aci înscrie-te; sânt încă mulți iscăliți, cărora le am ajutat“. — Plină de bucurie se repeđi biata mamă, luá cartea și creionul spre a satisface dorința domnului. — De oare ce înse nu știea să scrie, făcú — în loc de ori ce altă iscălitură — semnul crucii.

„Înse ce să veđi! Cartea începú să ardă în mâinile ei, ca para focului, țipând o aruncá cât colo. Odată jos se mai svércoli puțin vâpata și după aceea se prefăcú și cartea și creionul în cenușe. — Când se desmeteci maica și-ș putú ridicá ochii, nu mai veđú nimic; omul străin dispăruse, iar aerul miroșiá groaznic a pucioasă. — Atunci o luá un frig pe biata mamă și se dumeri că domnul cel străin nu a fost altul, decât Ucigá-l toaca. — Abiaú au ținut-o picioarele până să ajungă acasă, și i-a trebuit mult timp până să-ș vie în fire.

„Fiind că nu a știut să scrie, a făcut în cartea Necuratului semnul Sfinteii Crucii, și grație acestei neșciințe, și-a scăpat sufletul de gheenă, și de aceea s'a opus din răsputeri, ca nici unul din copiii ei să nu învețe carte. — Și de ar fi după mine, nici tu nu ți-ai perde vremea sgărâind la slove cocoșate pe táblie; dar acum merge altcum decum mergea în vremea de mult: Cei tineri se cred mai pricepuți ca noi bérâni!“

Așá grăi bunica și trimise vremei de demult un lung și adânc oftat, pe care nepoțelul îl repetá, — pe când în mintea-i copilărească licări idea, că s'a născut un secol prea târziu. Și nimic nu doria el mai mult în acel moment, decât să-și arunce táblița din vârfurile unde erá tocmai în vale și să o vadă prefăcută — nu în cenușe, ca cartea străbunichii, — ci în miș de bucățele. Dar ce să-i faci, domnul învățator își avea curiositățile lui și Dumnezeú îl înzestrase cu doue brațe lungi și elastice, iar în alunișul din pădure erau nuele multe, multe de tot.

SALON.

Femele ca medic.

Două mai cu seamă au fost cauzele cari au îndemnat pe o parte din femei să-și încerce puterile pe astfel de terene, cari erau rezervate până bine de curând exclusiv sexului mai tare. Una, dorința de a face ceea ce face bărbatul, voină (fie din vanitate, fie din ambiție) să dovedească prin aceasta egalitatea de aptitudini între femei și bărbat; alta, lupta pentru existență. Puține sunt, ca și între bărbați, cele ce din indemn intern, din pur entuziasm și-au ales o carieră, considerată până acum ca fiind potrivită numai pentru firea bărbatului.

Între carierele intelectuale cele mai potrivite firei femeieșii par a fi cariera de educatoare și cea de medic. În cea dintâi i se dă prilej să îndeplinească menirea ei de crescătoare a neamului omenesc mai ales în privința cultivei inimei; în cea de a doua poate validă femeia bogăția ei de caritate creștinească față de omenirea suferindă.

Pe terenul educației publice, femeia și-a eluat deja locul ce-i compete. Chiar și la noi, cari am fost siliți de împregiurări neatârnoare de voința noastră, să ne apucăm cu zece de ani mai târziu ca alte națiuni de munca pentru înaintare culturală, va eși în curând biruitor principiul, că educațiunea publică va fi unilaterală dacă nu va contribui la ea și femeia.

Altcum stă lucrul cu cariera de medic. În caritatea aceasta femeia, sau mai bine zis inima ei, întâmpină obstacole pe cari nu multe și nu ușor le pot birui. Nu vreau să vorbesc de greutățile pregătirii, de lungimea studiilor necesare pentru a ajunge un bun medic. Femeia, care își alege din indemnul inimei ei această carieră, nu se spărie de așa ceva. E vorba înse de miseriile vieții omenieșii, cari în continuu i se presintă vederii.

Atâta sărăcie, atâtea defecte omenieșii trec ca într'un caleidoscop pe dinaintea ochilor ei, încât femeia-medice, care cu abnegație le poate suportă, e o eroină mai mare decât soldatul, care a fost odată în bătaia gloanțelor de pe câmpul de luptă.

Și cu toate greutățile împreunate cu cariera de medic, numărul femeilor care o îmbrățișează, crește zilnic. Și biruința obținută pe acest teren e cu atât mai uimitoare, cu cât chiar statul le-a pus până bine de curând toate pedecile posibile, ca ele să nu poată studia medicina la universități. În Austria a trebuit dna dr. Kerschbaumer să ceară permisiunea de la împăratul, ca să poată lucra ca asistenta bărbatului ei, care era medic de ochi în Salzburg. Când a vădut înse guvernul că în Bosnia femeile și copiii musulmanilor mai bine mor, decât să se încredințeze curei unui medic, a fost silit să trimită acolo doi medici femei, poloneza Krajevka și germana Kerk. Ele s'au dovedit de așa de necesare, încât în curând s'au angajat și alți medici femei. În anul 1895 a

recunoscut ministrul de instrucție din Ungaria pe medicul femeii, în 1896 i-a urmat ministrul din Austria.

În an. 1899 s'a pronunțat și Reichstag-ul german pentru admiterea femeilor medici, cari au făcut esamenele în străinătate și în anul 1896 li s'a permis femeilor să asculte colegiile medicale. În semestrul de iarnă 1899/900 erau în Germania deja 406 ascultătoare — 200 în Berlin — la facultățile de medicină.

În Franța sunt 95 femei-medici, unele având institutele lor proprii de cură. În Anglia au fost în anul 1900, 258 femei-medici, în India, China și Egipt 156, care toate și-au făcut studiile la cele 11 institute, la cari pot studia medicina femeile engleze.

Mișcarea de a cuceri și cariera de medic pentru femeii, a pornit înse din Statele-Unite. Cea dintâi engleză, pe care au admis-o la studiul medicinei în deceniul al 5-lea al secolului trecut, a fost Elisabeta Blackwell, cea dintâi poloneză Maria Zakrzewska, următoarelor lor li s'a pus înse pedici.

Atunci au întemeiat „Colegiul de medicină pentru femei în Pensilvania“. În anul 1900, erau în Statele-Unite deja 9 astfel de institute cu 600 studente. Deja în anul 1893, erau în America peste 2000 de femei-medici cu esamenele prescrise.

Între statele din lumea veche a fost Svițera primul, care a permis studiul medicinei pentru femei la universitatea din Zürich în anul 1864. Acestei universități i-a urmat la anul 1868 universitatea din Paris și ceva mai târziu cea din Londra. În deceniul ultim al secolului trecut, s'au deschis pentru studentele în medicină și porțile universităților Nancy, Lyon, Bordeaux, Montpellier, Lille și Toulouse.

O muncă rodnică au dezvoltat la noi la Români dna dr. Kaminskaia și dsoara dr. Arbore.

Deja începutul activității femeii pe terenul acesta, a fost încoronat de un succes binecuvântat, după cum dovedește cazul englezei Florence Nightingale care a dat o splendidă dovadă despre aceea ce poate presta femeia ca medic. Încă ca femeie tânără s'a ocupat mult cu chestiile sanitare, îndeosebi cu aflarea mijloacelor chemate de a împedea lăfrea boalelor cu caracter epidemic. Vădând roadele activității ei în direcția aceasta, guvernul englez a chemat-o în fruntea serviciului sanitar pe timpul războiului în Crimeea. Ea a întrecut toate așteptările. De unde în iarna primă mortalitatea în armata engleză a fost de 22-23%, aceea a scăzut până la a doua iarnă la 2-21%. Regina i-a trimis ca recompensă un dar prețios; o mare adunare populară ținută în Londra i-a exprimat recunoștința țării și cu suma de 500.000 lire sterline, adunate prin subscripție publică, s'a edificat spitalul S. Toma, care poate servi de model tuturor institutelor similare.

Vrednica femeii trăiește și acum în etate de 80 ani, bucurându-se de stima tuturor.

Dacă ne-am pune întrebarea, că oare aplice-se și femeile pe cariera aceasta? putem da un singur răspuns: E foarte grea munca medicului, dar care dintre femei ar simți o vocațiune internă pentru ea, îmbrățișeze-o, căci nu poate fi o activitate mai fericitoare ca alinarea suferințelor deaproapei!

Ana Florea
învățătoare.

Concert de casă.

TEATRU.

Teatrul Național din București. Duminecă în 2 februarie n., în onoarea memoriei lui Eliade-Rădulescu, s'a jucat legenda dramatică: „Resvan și Vidra“ de dl B. P. Hașdeu. Între acte dna Aristița Romanescu a declamat „Sburătorul“ de Eliade-Rădulescu; iar dl Const. Nottara a citit o improvizație în versuri a dlui Haralamb G. Lecca. Teatrul a fost înțesat de lume, participând în număr mare tinerimea școlară în frunte cu profesorii lor. Impresiunea generală a fost foarte serbătorească. — Marți la 22 ianuarie v. (4 februarie n.) s'a jucat pentru prima-oadă, „Câni“ de Haralamb G. Lecca, în beneficiul dnei Constanța Demetriad.

Concert și teatru în Deva. Corul vocal gr. or. român din Deva a dat, sub conducerea învățătorului A. Roșca, concert și reprezentație teatrală, la 19 ianuarie n. în sala redutei. S'a cântat și s'a declamat; apoi s'a jucat piesa populară „Zelmira“ (?) de numitul învățător. Petrecerea s'a încheiat cu dans.

Concert și teatru în Rușca-montană. Cântăreții bisericeii din Rușca-montană au dat acolo la 6/19 ianuarie concert popular, după care s'a reprezentat „Clopoțelul fermecat“ prelucrat după H. Schmidt, de D. Baiș.

Producțiune teatrală în Brad. Meseriașii români din Brad vor aranja la 3/16 februarie o producțiune teatrală în otelul „Central“. Venitul curat este destinat pentru înființarea fondului de ajutorare al învățăceilor și sodalilor meseriași români. Programa: 1. „Moțul și Seculul“ de V. Alexandri, dialog prelat de dnl Filip Tirica și Antoniu Filip. 2. „Musa de la Burdujeni“, farsă într'un act de C. Negruzzi. 3. „Mama Anghelușa“ prelată de dl Ioan Mersia.

Concert și teatru în Chirpăr. Învățătorul Iancu Dragota din Chirpăr, o comună aproape săsească, a

aranjat cu școlarii sei în ajunul anului nou un concert popular cu declamațiuni și cântări. În fine s'a jucat „Otrava femeiească“ comedie de N. Tințariu și „Herșeu Boccegiul“ monolog de V. Alexandri.

Serată musicală-teatrală în Bistra. Reuniunea română de cântări și musică din Bistra a aranjat la 2 februarie n. serată musicală-teatrală. S'a cântat și declamat; apoi s'a jucat: „Vlăduțul mamei“ comedie într'uu act și „Barbu lăutarul“ cântecel comic.

Concert și teatru în Vlaițoveț. Corul vocal al plugarilor români din Vlaițoveț, a dat în duminica trecută concert popular și o reprezentație teatrală, jucându-se „Nunta țărănească“ de V. Alexandri. La reprezentație au asistat mulți și din Vêrșeț.

Concert și teatru în Poiana. Meseriașii români din Poiana aranjează la 9 februarie n., concert popular, după concert se va juca: „Drumul de fer“ comedie de V. Alexandri.

Concert și teatru în Șura-mare. Tinerimea din Șura-mare și corpul învățătoresc de acolo au aranjat la 2 februarie n. concert popular, după care s'a jucat piesa „De la sat“ de Macoviștean.

SCULPTURĂ.

Bustul lui Tudor Vladimirescu. Sculptorul C. Bălăcescu a terminat bustul lui Tudor Vladimirescu, făcut la inițiativa dlui perfect Igiroșanu. Bustul va fi așezat în Baia-de-Aramă, cu mare solenitate în anul viitor.

Doze busturi. Senatul României a prevădut în viitorul său budget suma de 4000 lei din care 2000 lei destinați pentru facerea bustului neuitatului G. Cantacuzino, iar 2000 lei pentru acela al defunctului Menelas Gbermani.

PICTURĂ.

Succesul pictorului Grigorescu. Cetim în „Voința Națională“: Eminentul nostru pictor Grigorescu a vândut din pânzele expuse la Ateneu, în valoare de 80.000 lei. Mai sunt de vândut numai vre-o 50 de pânze. Expoziția va mai fi deschisă 10 zile. Expoziția din Pasagiul Român a pictorului Nicolae Vermont a fost închisă ieri. Tablourile vândute sunt în valoare de 8000 lei.

BISERICĂ și ȘCOALĂ.

Episcopul Aradului bolnav. Cetim în „Tribuna Poporului“ din duminica trecută: „Având trebuință de liniște, P. S. Sa episcopul Iosif Goldiș se va duce luni pe mai multe săptămâni, poate chiar 2—3 luni, la Rontău, până-și va restabili sănătatea. În acest interval afacerile presidiale ale consistorului vor fi rezolvate de P. C. Sa archimandritul Aug. Hamsea“.

Instalare în catedrala gr. cat. din Lugoj. Duminica trecută s'a făcut în catedrala gr. cat. din Lugoj instalarea solemnă a nou-numitului preposit capitular Petru Pop, precum și promovarea celorlalți canonicii. Din incidentul acesta Pr. Ssa episcopul dr. Dimitrie Radu a dat un prânz în onoarea membrilor instalați ai capitlului.

Jubileul unui preot de la sate. Dl *Ssefan Pop*, vicearchidiacon al districtului Ardușat în Sătmar, paroc în Buzeșei și Sêrbî, la 9 ianuarie a serbat jubileul de 50 ani al preoției sale. Din incidentul acesta, a fost felicitat de În. Pr. Ssa episcopul Mihail Pavel prin delegatul seü dr. Ioan Ciceronescu, archidiacon onorar și paroc în Borleșci, comitatul Sătmar.

C E E N O U ?

Hymen. Dl *Victor Chirila*, sublocotenent ces. și reg. din Bistrița și dșoara *Letiția Cadariu* din Ciugudiu s'au fidațat. — Dl *Victor Cinea* absolvent de teologie și dșoara *Augusta Cosma* din Feiurd s'au logodit. — Dl *Ioan Andreescu*, prim contabil la grădina W. Mühle din Timișoara, s'a cununat cu dșoara *Mărioara Vasilovici* din Fabricul-Timișorii. — Dl *Vasiliu Iancovici*, comerciant în Bega-Monostur, s'a fidațat cu dșoara *Rea-Silvia Tulia* în Serveșci. — Dl *Iustin Moroșan*, învățator în Bichiș-Ciaba și dșoara *Lavinia Sturza*, fiica repositului preot din Sepreus, comitatul Aradului, s'au cununat la 17/30 ianuarie în Șoimus.

Educația micilor principii ai României, precum aflăm din „Voința Națională”, este perfect românească. Principele Carol este crescut în cultul limbii și al geniului neamului românesc ca cel mai bun fiu al României. În fiecare zi își ia lecțiunile cu un profesor român și în tot cursul acestor lecțiuni, în care istoria țării ocupă locul cel mai însemnat, vorbește numai românește. De două ori pe săptămână, părintele Nazarie, directorul seminarului central, dă lecțiuni de religie principelui Carol și principesei Elisabeta, de asemenea în românește. Din cea mai fragedă vîrstă a sa, principesa Elisabeta a avut pe lângă sine o domnișoară de la Asil, care nu vorbește altă limbă decât românește; tot astfel și principesa Maria. În toate duminicile și în toate sêrbătorile, principele Carol primeșee cinci sau șase miciprietenii, cu cari nu vorbește decât românește. Adevsea se fac la Cotroceni și adunări mai mari de copii, cu cari micii principii petrec conversând românește. Regele nu vorbește decât numai românește cu principele Carol, ca și cu micile principese. Cu adjutanții, ca și cu întreg personalul curților, micii principii vorbesc numai românește. Se 'ntelege, că densii învață în acelaș timp mai multe limbi.

Centenarul lui Eliade-Rădulescu în București.

Afară de serbarea de la Academia Română, centenarul nașcerii lui Ioan Eliade-Rădulescu, s'a serbat în Bucureșci și aiurea în mod oficial. Serbarea aceasta s'a început sâmbăta trecută. La orele 10 dimineața s'a oficiat un serviciu divin la biserica Mavrogheni de la șosea, unde odihnesc osemintele sêrbătoritului. Oficiul divin a fost celebrat de archiereul Nifon Ploesteanu, vicarul mitropoliei, asistat de preoții bisericeii. Au asistat familia lui Eliade-Rădulescu și rudele, senatori, deputați, primarul, secretarul general al ministeriului cultelor. După terminarea serviciului, toți au eșit la mormântul aședat în fața intrării principale a bisericeii, unde s'a slugit o panachidă de comemorare. — Seara la orele 8 și jumătate dl Gr. G. Tocilescu a ținut în sala Ateneului o conferință asupra vieții și activității literare a lui Eliade-Rădulescu. — Duminică la orele

2 după miazăzi s'a adus omagiü la statua lui din fața universității, pronunțându-se discursuri și depunându-se cunune pe statuă. — În acelaș timp la Teatrul Național s'a dat o reprezentație de gală despre care raportăm în rubrica „teatru”.

Petrecerea tinerimei române din Oradea-mare.

Învitare la concertul împreunat cu teatru, urmat de dans, ce-l aranjază tinerimea română din Oradea-mare sub presiul de onoare al dlui avocat: Iosif Roman, cu concursul binevoitor al dșoarelor Gabriela Crainic, Cornelia Erdélyi și Silvia Papp, joi la 27 februarie st. n. 1902. în sala mare a hotelului „Arborele verde”. Venitul curat e destinat spre mărirea „Fondului de ajutorare” al tinerilor lipsiți. Începutul precis la 7½ ore seara. Prețul de intrare: pentru o persoană: 4 coroane, — pentru o familie: 10 coroane. Suprasolviri generoase se primesc cu mulțămită, sunt a se trimite la adresa cassarului Victor Mercea, (Köfaragó-uteza) și se vor evita pe cale ziaristică. În paușă se vor jucă: „Calușerul” și „Batuta”. Program detaiat sara la cassă. Comitetul executiv: Valeriu Liuba președinte, Adrian Popescu secretar, Nicolau Zigre iun. maiordomi, Corneliu Papp notar, Victor Mercea cassar, Vasile Babi controlor, Ioan Cosma controlor. Aranjeri: Drd. Isaia Ardelean, Alesandru Balanescu, Coriolan Balta, Romul Barbu, Drd. Corneliu Beșan, Augustin, Boțioc, Ioan Bretan, Ioan Bulzan, Ioan Caraian, Augustin Ciaviciu, Dr. Ioan Câmpian, George Cimponeriu, Augustin Chindriș, Petre Cismaș, Augustin Ciurdar, Ales. Koresmáros, Aureliu Crișan, Eugen Darabant, Alesandru Dragan, Dr. George Drimba, Desideriu Filep, Paul Gall, Gabriel Gherlan, Augustin Gitta, Dr. Ioan Iacob, Dimitrie Mangra, Alesandru Marcu, Savu Marta, Ludovic Mesaros, Emil Monța, Alesandru Muntean, Romul Papp, Dimitrie Pop, Aurel Popescu, Alesandru Popoviciu, Gabriel Popoviciu, George Popoviciu, Petru Preda, George Prodanoviciu. Drd. George Rocsin, Carol Șiclován, Drd. Aurel Zigre.

Reuniunea femeilor române gr. cat. din Făgăraș

a ținut adunarea sa generală la 26 ianuarie n. sub presiul dnei Zinea Roman, presidenta Reuniunii. Dna Ana Chișerean, casieră, a raportat, că la finea anului trecut averea reuniunii s'a urcat la 7705 coroane 49 bani. Dl Ioan Cinteș, notarul reuniunii a raportat despre activitatea comitetului. Membra fundatoare s'a proclamat dna vîd. Maria Cernea.

Steaguri vechi. Dl Dimitrie Sturdza a citit vineri, la Academia, o comunicare a dlui I. Bogdan, decanul facultății de litere și membru corespondent al Academiei, despre două steaguri ale lui Ștefan cel Mare, care se gășesc la muntele Athos, în mănastirea Zografos. Unul din aceste steaguri este de la 1500, deci cel mai vechiu steag românesc cunoscut până astăzi.

Serbarea memoriei lui Mihai Viteazul în România Societatea istorică a studenților în litere de la universitatea din Bucureșci, a organizat, precum aflăm din „Voința Națională”, pentru ziua de 21 ianuarie v. (3 februarie n.) sêrbări cu conferențe, date de grupuri de studenți, în toate capitalele de județe, precum și în orașul Alexandria din județul Teleorman. Scopul acestor sêrbări a fost de a se veni în ajutorul Ligei Culturale pentru a putea ridică un mausoleu lui Mihaiu Viteazul. Ministrul cultelor și instrucțiunii publice, dl Spiru Hareț, a primit petronarea generală a acestor sêrbări. În județe, sêrbările

aă fost puse sub patronađiul prefectilor. În fiecare district aă mers cãte 3 studenđi, cari aă organizat serbarea, în înțelegere cu autoritãțile civile, militare și școlare. S'a ținut o conferință, având ca subiect: „Mihaiu Viteazul și Idealul național intrupat de el“, dupã care a urmat un bal și alte producții, dupã localitate.

Bal la palatul Cotroceni. Joi, 17/30 ianuarie, a avut loc, la palatul Cotroceni, balul dat de principele Ferdinand și principesa Maria. Aă asistat regele și regina, dñii miniștri, corpul diplomatic, înalți demnitari ai statului, civili și militari, precum și un mare număr de invitați, peste 800.

Sese Români înecați în apă. Comunele din sudul Bihorului, aproape toate curat românești, sânt inficiate de bapțiști și nazareni. În o singurã comunã, Tãut (Fekete Tot,) se aflã 130 de familii bapteste. Comuna zace pe ambele maluri ale riului Crișul-Negru. De-a stãnga apei e templul baptestilor, la care cei din dreapta trec Crișul cu luntrea scobitã dintr'un lemn gros. Sãmbãta trecutã 14 baptesti, bãrbați și femei, aă voit sã treacã Crișul cu luntrea aceea. La mijlocul apei inse ea s'a restornat și numai 8 ênși aă scãpat, ceialalți 6 (4 femei și 2 bãrbați) s'aă inecat în valuri. Una dintre femei erã în stare binecuvântatã. Casul tragic a produs cea mai sguduitoare impresiune. Unde ești preoțime romãnã ?

Seratã cu dans în Fãgãraș. Reuniunea femeilor romãne gr. or. din Fãgãraș și gîur aranjeazã la 16 februarie n. în sala „Lauritsch“ din Fãgãraș o seratã cu dans în favorul fondului seũ.

Seratã dansantã la Palatul din București. Mãnẽ sãmbãtã la 26 ianuarie v. (8 februarie n.) se va da la Palatul regal din București prima seratã dansantã în acest an.

Petrecere cu dans la Cãmpeni. Duminecã în 9 februarie n. s'a aranjat la Cãmpeni petrecere cu dans în otelul Kerczõ. Venitul curat a fost destinat pentru procurare de vestminte preoțesci pentru biserica gr. cat. din Cãmpeni.

Calea feratã transiberianã, despre terminarea cãrei am vorbit, nu face multã onoare Rusiei, dupã cum s'a cređut mai înainte. Ziarul „Munchener Neueste Nachrichten“ publicã la loc de frunte niște date din cari reiese, cã acea linie de peste 8000 km., care unește Wolga cu marea japonezã — este pur și simplu nepacticabilã. Zidirea liniei și șinele, ce s'aă pus, ar fi atãt de miserabile, încãt circulația pe noua linie este cu deseveșire imposibilã. S'a furat mult și n'a fost control serios. Lucrurile acestea le-aă tãinuit pãnã acuma dinaintea Țarului, iar presa ruseascã n'are voie sã scrie adevêrul. Singurul ziar a fost Rossija, care a descoperit matrapazlicurile, dar a fost amendat cu interdicerea colportãrii pe timp de douẽ luni. Numitul ziar se vinde zilnic în 17.000 de exemplare, prin urmare pedeapsa ce i s'a dictat, este foarte grea.

Aă murit: Vincențiu Selãgean, preot pensionat în Timișoara, la 25 ianuarie n., în etate de 67 ani; reposatul, mai de mult, profesor de teologie la Arad, a fost un mare cultivator al științelor naturale și ca atare a luat parte la mai multe congrese de științe în Germania, fiind distins în douẽ rënduri și cu diplomã de onoare; — *Ecatarina Dreghici n. Gruicã,* vêduva reposatului protopresbiter al Timișorii, Meletie Dreghici, la 30 ianuarie, în etate de 83 ani; — *Avel Pop Bociat,* protopop în Grãdiște, la 27 ianuarie, în etate de 56 ani; — *Elena G. Ioan n. Nicolãu,* membrã fundatoare și fostã presidentã a Reuniunii femeilor romãne din Brașov, la 31 ianuarie, în etate de 79 ani.

Proprietar, redactor respunđãtor și editor: **IOSIF VULCAN.** (STRADA ALDÁS NR. 14/296 b.)

„BIHOREANA“ institut de credit și economii societate pe acții în Oradea-mare.

Convocare.

Domniile acționari ai institutului de credit și economii „Bihoreana“ societate pe acții în Oradea-mare, conform dispoziției §-lui 19 din statute, se invitã

la a treia adunare generalã ordinarã,

care se va ținea în Oradea-mare la 6 martie 1902. st. n. la 10 ore înainte de miazãzi în localul institutului.

Obiectele puse la ordinea zilei sânt urmãtoarele:

1. Alegerea a trei scrutinãtori pentru actul de alegere, a trei membri pentru verificarea procesului verbal.

2. Raportul anual al direcțiunei.

3. Raportul comitetului de revisiune despre examinarea computului anual, a bilanțului și a propunerilor pentru împãrțirea profitului.

4. Stabilirea bilanțului anual și deliberare asupra împãrțirii profitului curat.

5. Fixarea prețului marcelor de prezență pe anul 1902.

6. Determinarea scopului spre care, la propunerea direcțiunei, este a se întrebuiñță suma amintitã în §-ul 61 punctul f.

7. Compunerea, respective primirea și aprobarea statutelor fondului de pensuni pentru funcționarii institutului de credit și economii Bihoreana societate pe acții în Oradea-mare.

8. Alegerea a 10 membri în direcțiune, conform dispoziției §§ 35 și 36 din statute.

Se atrage atențiunea domnilor acționari la urmãtoarele dispoziții din statute:

§ 24. Pentru folosirea dreptului de vot se recere, ca acționarul sã fie trecut ca proprietar al acțiilor sale în cãrțile institutului cel puțin cu 6 luni înainte de adunare și cu una zi înainte de aceasta sã depunã pe lângã revers la direcțiunea institutului, respective la locurile designate de direcțiune, acțiunile sale, eventual și dovedile de plenipotență.

Acțiunile depuse la locurile designate de direcțiune, se vor luã în considerare numai încãt reversalul despre depunere, cel mult în ziua premergãtoare adunãrii generale s'a depus la institut.

În legătură cu dispozițiile §-lui 29 din statute, avem onoare a notifica, că în ședința plenară direcțională ținută la 29 ianuarie 1902. pentru depunerea, respective primirea acțiunilor și edarea documentelor despre depunere, s'a designat în acest an, respective au fost rugate institutele Albina, Victoria, Silvania, Economul, Oraviciana, Patria și Timișana.

Oradea-mare, 29. ianuarie 1902.

Direcțiunea institutului,

Debit		Contul bilanțului				Credit					
		cor.	fil.	cor.	fil.			cor.	fil.		
21	Cassa în număr			24553	66	1	Capital social			600000	
49	Giro C ^o la banca austro-ungară			618	54	4	Fondul de rezervă	12355	30		
				8487	50		4% interese	494	20	12849	50
2	Capital nevărsat					39	Fondul de rezervă pentru perderi			1600	
9	Cambii de bancă	984683	57			7	Depuneri spre fructificare			631164	81
	Descriere	2270		982413	57	29	Depozite de casă			1866	63
11	Cambii cu acoperire hipot.			277711		43	Cambii reescomptate			216369	
13	Credite hipotecare			185057		38	Dividende neridicate			1437	88
46	Credite de cont-curent			21302	40	51	Saldul intereselor transitoare			16473	55
17	Credite pe efecte			9117		36	Profit net			46856	45
19	Credite personale			6941							
45	Efecte proprii			1420							
47	Imobile			5058	05						
25	Mobilier	3837	70								
	10% descriere	383	77	3453	93						
33	Diverse conturi debitoare			2484	17						
53											
				1528617	82					1528617	82

Debit		Contul profitului și al perderilor.				Credit					
		cor.	fil.			cor.	fil.				
54	4% interese la fondul de rezervă			494	20	10	Interese de la cambii de bancă			76019	97
44	Interese de reescompt.			5749	83	12	" " " " cu acoperire hipotecară			20909	74
8	Interese după depuneri			30523	40	14	Interese de la cred. hipot.			15205	99
31	10% dare după interese de depuneri			3052	33	18	" " " " pe efecte			657	98
32	Contribuție			8838	08	20	" " " " personale			636	12
27	Salare			12740		16	" " " " cont curent			1437	70
50	Spese curinte (tipărituri, porto, luminat, încălzit etc.)			5063	20	35	" după capit. eloc. la alte inst. (70% scut de dare)			1796	58
28	Chirie			1360	16	23	Pröviziune			2197	08
41	Marce de prezență			2468		3	Interese de întârziare a acționarilor			938	26
48	Descrieri			2653	77						
	Profit net			46856	45						
				119799	42					119799	42

Oradea-mare, 31 decembre 1901.

Dr. Coriolan Pap m. p.
director executiv.

Iosif Diamandi m. p.
prim comptabil.

Direcțiunea:

Iosif Roman m. p.

Iosif Vulcan m. p.
președinte.

Nicolau Zigre m. p.
v. președinte

Moise Nyes m. p.

Iosif Moldovan m.p. Andrei Horvath m.p. Petru Pântya m.p. Dr. Nicolae Popovici m.p. Antoniu Palladi m.p.

Subsemnatul comitet am examinat contul present și l-am aflat în deplină regulă și în consonanță cu registrele institutului.

Oradea-mare, 31 ianuarie, 1902.

Comitetul de revisiune:

Samuil Ciceroneseu m. p.

Toma Pacala m. p. președinte

Sava Raiecu m. p.

Dr. Florian Duma m. p.

Petru Popescu m. p.